

Nr 242.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt åt förra småskollärarynnan Henny Josefina Andersson; given Stockholms slott den 22 mars 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskollärarynnan Henny Josefina Andersson må, utan hinder av dels att hon avgått från sin lärarinnebefattning, innan de genom nådiga kungörelsen den 27 oktober 1911 fastställda ändringarna av vissa delar av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt trätt i kraft, dels ock att ansökning om understöd åt henne icke inom föreskriven tid ingivits till direktionen över nämnda anstalt, av sagda direktion tillerkännas det understöd, som skulle hava tillkommit henne, därest berörda kungörelse kunnat å henne tillämpas.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt åt förra småskollärarinnan Henny Josefina Andersson.

I skrivelse den 2 februari 1918 har Hulda Andersson i Stockholm i egenskap av förmyndare för sin syster, förutvarande småskollärarinnan i Umeå landsförsamling Henny Josefina Andersson hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder, som kunde vara erforderliga, för att Henny Josefina Andersson skulle från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt erhålla ett årligt understöd av 205 kronor.

Innan jag går att närmare redogöra för ifrågavarande ansökning, anser jag mig böra, eftersom Henny Josefina Andersson synes vara obotligt sinnessjuk, erinra om riksdagens beslut år 1911 rörande obotligt sinnessjuk lärare. Riksdagen medgav då, *dels* att obotligt sinnessjuk lärare eller lärarinna vid folk- eller småskola finge, änskönt han eller hon icke intjänat det i allmänhet för erhållande av pension eller understöd föreskrivna minsta antalet tjänstår, förklaras berättigad att, sedan han eller hon entledigats från sin befatning, efter omständigheterna upp-

bära pension till belopp, vartill sammanlagda antalet levnads- och tjänstår enligt § 15 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning kunde föranleda, eller understöd till det belopp, som i § 9 av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt jämförd med nådiga kungörelsen den 13 juni 1908 angående förhöjning av understödsbeloppen från sagda anstalt funnes medgivet; allt under förutsättning att den sinnessjukdom, som befunnits obotlig, icke uppenbart framträtt vid den tid, då vederbörande lärare utsetts till sin innehavande befattning; *dels ock* att vid folk- eller småskola anställd obotligt sinnessjuk lärare eller lärarinna, som i vederbörlig ordning förklarats berättigad att efter erhållet avsked uppbära pension eller understöd, finge även utan vederbörandes begivande entledigas från sin befattning, därest han eller hon erhållit fast anställning vid sådan skola, efter det författning i förevarande ämne trätt i kraft.

På grund av detta riksdagens beslut utfärdades kungörelsen den 27 oktober 1911 om, bland annat, ändrad lydelse av §§ 9 och 17 i reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 22 juni 1892 (Sv. förf.saml. nr 132). Denna kungörelse trädde i kraft den 1 januari 1912.

Redan år 1908 hade emellertid riksdagen, såsom i förenämnda kungörelse den 13 juni 1908 (Sv. förf.-saml. nr 96) omförmålt, medgivit vissa förhöjningar i de från ålderdomsunderstödsanstalten utgående understödsbeloppen, däribland en förhöjning från 115 till 205 kronor av det årliga understödet för lärare eller lärarinna, som ej upphunnit det för erhållande av helt eller avkortat understöd bestämda antalet levnads- och tjänstår men, sedan han eller hon tjänstgjort minst 15 år, genom obotlig sjukdom blivit urståndsatt att sköta sin tjänst. Dessa förhöjningar fingo dock utgå endast under villkor att skoldistriktet erlade höjda avgifter till ålderdomsunderstödsanstalten. Med anledning härav förklarade Kungl. Maj:t i kungörelsen den 13 juni 1908, att understödet åt obotligt sinnessjuk lärare, som tjänstgjort minst 15 år, skulle utgå med det förhöjda beloppet, 205 kronor, under nyssnämnda villkor. Sedan rikets alla skoldistrikt gått in på sagda villkor, bestämdes i kungörelse den 24 oktober 1913 angående ändrad lydelse av vissa §§ i reglementet för ålderdomsunderstödsanstalten (Sv. förf.-saml. nr 328), att det årliga understödet åt obotligt sinnessjuk lärare skulle utgå med ett belopp av 205 kronor.

Vidare torde jag böra erinra om de bestämmelser i nyss nämnda reglemente, sådana de nu lyda, vilka i förevarande fall äro av intresse.

§ 1.

Anstalten avser beredande av ålderdomsunderstöd åt de lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor samt de icke ordinarie lärare och lärarinnor vid folk-

skolor, för vilkas avlönande tillskott av allmänna medel åtnjutes; dock vad beträffar särskilda lärare och lärarinnor i övningsämnen — —.

Vad i detta reglemente nedan sägs om lärare skall, där ej annat uttryckligen angives, även äga tillämpning på lärarinnor.

§ 2.

De för anstaltens ändamål erforderliga kostnader bestridas genom avgifter av dels vederbörande skoldistrikt, dels vederbörande lärare samt genom fyllnadsbidrag av staten.

§ 3.

Skoldistrikt är skyldigt att såsom bidrag till bestridande av anstaltens utgifter erlägga en årlig avgift av 18 kronor för varje i § 1 omnämnd lärare, för vilken skoldistriktet för samma år utbekommer lönetillskott av allmänna medel, med undantag allenast för vikarie vid ordinarie folkskollärartjänst, och skall vederbörande lärare vara skyldigt att å sin lön vidkännas ett årligt avdrag av 7 kronor.

§ 5.

Rätt till understöd från denna anstalt tillkommer, under de villkor i övrigt, som detta reglemente bestämmer, var och en av de i § 1 avsedda lärare, som antingen, då understödet sökes, är eller inom ett år före inlämnandet till vederbörande skolråd av sin ansökning om understöd varit i tjänst anställd; skolande understödssökande förete intyg av vederbörande skolrådsordförande om oförvitlig tjänstgöring under hela den tjänstetid, sökanden vill lägga till grund för ansökningen.

§ 6.

Understödet är antingen helt eller avkortat.

Helt understöd utgår med ett belopp av 450 kronor för år.

Avkortat understöd bestämmes i förhållande till helt understöd och utgår med de belopp, som i §§ 8 och 9 närmare angivas.

§ 7.

Rätt till helt understöd tillkommer efter avgång från tjänsten varje understödsberättigad lärare, som uppnått 55 års ålder och räknar 30 tjänstår.

§ 9.

Lärare, som ej upphunnit det för erhållande av helt eller avkortat understöd bestämda antalet levnads- och tjänstår, men, sedan han tjänstgjort minst 15 år, blivit genom obotlig sjukdom urständsat att vidare sköta sin tjänst, äger att från anstalten bekomma ett årligt understöd av 205 kronor.

Obotligt sinnessjuk lärare må dock, änskönt han icke räknar 15 tjänstår, efter därom av vederbörande skolråd eller skolstyrelse gjord framställning, av direktionen förklaras berättigad att, sedan han entledigats från sin befattning, uppbära understöd till enahanda belopp, under förutsättning att den sinnessjukdom, som befunnits obotlig, icke uppenbart framträtt vid den tid, då läraren utsetts till sin innehavande befattning.

§ 10.

Tjänstår räknas med avseende på rätt till understöd såsom fullt, om läraren därunder tjänstgjort 8 kalendermånader eller 34¹/₂ veckor. Med de år, under vilka

läraren möjligen undervisat kortare tid, verkställes en sammanläggning och reduktion med beräkning av 8 månader på varje år; dock må för lärare, till vars avlöande tillskott av allmänna medel på grund af Kungl. Maj:ts särskilda medgivande åtnjutits såsom för full tjänstgöring, oaktat den årliga undervisningstiden understiger 8 månader, tjänstarets längd beräknas i enlighet med den för nämnda lönetillskotts åtnjutande fastställda årliga undervisningstiden.

Med avseende på rätt till understöd beräknas hel tjänstgöring omfatta minst 20 undervisningstimmar i veckan.

§ 15.

Understöd beräknas för fulla kalendermånader och vidtager med början av månaden näst efter den, under vilken läraren upphört att åtnjuta lön, eller ock, där lärare, som först efter avgången från tjänsten, men inom ett år därefter, inlämnat sin ansökning om understöd, särskilt hemställt, att denna måtte prövas med avseende på hans efter avgång från tjänsten uppnådda högre levnadsålder och därmed möjligen följande rätt till högre understödsbelopp — med början av månaden näst efter den, under vilken han till vederbörande skolråd ingivit ansökning att från anstalten erhålla understöd.

Understöd upphör att utgå med den månad, under vilken understödstagare avlidit eller rätt till understöd förlorats.

§ 16.

Lärare, som önskar att från anstalten erhålla understöd, skall till skolrådet i det distrikt, där han tjänstgör eller senast tjänstgjort, inlämna skriftlig, till anstaltens direktion ställd ansökning därom och därvid bifoga ålders- och frejdbevis i original samt sådant intyg, som i § 5 omförmäles, ävensom fullständig, med behöriga bilagor och påskrift av skolrådets ordförande styrkt tjänsteförteckning, upptagande såväl hans tjänstetid i egenskap av lärare jämte uträkning av sökandens tjänstar enligt bestämmelserna i § 10, som även under vilka tider han till äventyrs, på grund av sjukdom eller annan anledning, lärartjänst icke bestritt; åliggande det skolrådet att, efter granskning av handlingarna, desamma tillika med eget utlåtande till anstaltens direktion översända, med begäran om dess beslut i fråga om sökandens rätt till understöd.

§ 17.

Sökes understöd jämlikt § 9, skola vid ansökningen fogas dels intyg av legitimerad läkare om sjukdomens beskaffenhet och dess obotlighet, dels vederbörande skolråds och folkskolinspektörs vitsord, att den, för vilken understöd sökes, är till vidare tjänstgöring oförmögen. Sökes understödet för obotligt sinnessjuk lärare, som ej innehar 15 tjänstar, skall vid ansökningen därjämte fogas intyg av legitimerad läkare angående den sannolika tiden för uppenbart framträdande av den sinnessjukdom, som befunnits obotlig, så ock de andra intyg, som kunna styrka nämnda tidpunkt.

§ 18.

Då detta reglemente börjat tillämpas, skall varje i § 1 avsedd lärare genom skolrådets försorg förses med en tjänstebok, upptagande, förutom lärarens fullständiga

för- och tillnamn samt födelseort, år och dag, uppgifter, enligt av anstaltens direktion tillhandahållet formulär (bil. 1), å distriktets och den särskilda skolans namn, tjänstgöringens art och lärarens undervisningstid. Dessa uppgifter, som skola i tjänsteboken införas vid slutet av varje kalenderår eller oftare, där på grund av lärarens flyttning från ett skoldistrikt till ett annat så erfordras, skola till riktigheten bestyrkas genom vederbörande skolrådsordförandes namnteckning.

Vid ansökning om understöd skall tjänstebok medfölja, vilken tjänstebok, om ansökningen bifalles, av direktionen behålles.

§ 20.

Sedan ansökning om understöd blivit av direktionen prövad, skall underrättelse om beslutet genom skolrådet meddelas sökanden och, om ansökningen blivit avlagen eller icke i sin helhet bifallits, hänvisning därjämte lämnas honom att, i händelse av missnöje med beslutet, däruti hos Kungl. Maj:t söka ändring.

Ytterligare torde jag böra till den föreliggande frågans belysning återgiva skolrådets i Umeå landsförsamling till direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt ingivna ansökning om understöd från anstalten åt Henny Josefina Andersson ävensom två av läkare utfärdade intyg angående hennes sjukdom.

I sin ansökning anför skolrådet:

Hos skolrådet i Umeå landsförsamling har småskolläraryn Henny Josefina Andersson skriftligen anhållit, att skolrådet, med anledning därav att hon på grund av sjukdom icke vidare förmår återtaga sin tjänstgöring, måtte genom framställning till direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt söka utverka understöd åt henne från nämnda anstalt.

Då, såsom bifogade intyg av tvenne läkare utvisa, småskolläraryn Andersson lider av sinnessjukdom och hennes sinnessjukdom enligt samma intyg »med stor sannolikhet är obotlig», får skolrådet, som kan intyga, att läraryn Andersson var fri från sinnessjukdom, då hon anställdes som lärarinna inom distriktet, men som finner det högst troligt, att hon mot slutet av sin tjänstgöring härstädes led av sinnesförvirring, med stöd av § 9 mom. 2 i reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt värdsamt hemställa, att sagda lärarinna, såsom oförmögen att vidare upprätthålla lärartjänst, måtte, ehuru hennes sammanlagda tjänstgöring icke uppgår till fullt femton år, förklaras berättigad att efter nämnda § erhålla understöd, samt att understödet måtte utgå från och med innevarande år.

Till stöd för denna hemställan får skolrådet dels jämte de två läkarintygen bifoga:

1:o) tjänsteförteckning,

2:o) frejdbetyg,

3:o) intyg om oförvitlig tjänstgöring m. m. enligt § 5 i gällande reglemente,

4:o) tvenne tjänstgöringsböcker och

5:o) ett tjänstgöringsbetyg från Bjurholms skoldistrikt,

dels anföra följande:

Att Henny Josefina Andersson, då hon sommaren 1896 anställdes som lärarinna vid mindre folkskola i Umeå landsförsamlings skoldistrikt, icke led av sinnessjukdom, är fullkomligt visst, likasom ock att någon abnormitet icke visade sig hos henne under de första tio å elva åren av hennes tjänstgöring. Såsom det efteråt

kommit i dagen, sedan hon mot slutet av vårterminen 1910 uppsagt sin tjänst härstädes, har man emellertid under åren 1909 och 1910 kunnat iakttaga ett och annat i hennes uppträdande, som ganska avgjort tyder på sinnessjukdom och då undertecknad skolrådsordförande mot slutet av förut nämnda vårtermin påminde om att hon glömt insända vissa uppgifter och att hon borde, hon liksom övriga lärare, inkomma med dem, svarade hon: »Nej, då väljer jag att uppsäga min tjänst»; vilket hon också gjorde. Hon lämnade därpå församlingen och orten och har under en tid till och med varit överförd till boken över obefintliga.

Umeå landsförsamling — Västerhiske — den 31 oktober 1916.

På skolrådets vägnar:

Olof Ahnlund,
ordförande.

De båda läkarintygen äro av följande lydelse:

Att småskollärarinnan Henny Josefina Andersson, född den 12 november 1872, under sommaren 1910 av mig vid skilda tillfällen undersöktes och därvid befanns sinnessjuk med oredig tankeverksamhet och virrigt omdöme, intygas härmed. Även synes det mig ställt utom varje tvivel, att hennes uppsägnande av sin plats som småskollärarinna i Umeå landsförsamling skett under inflytande av nämnda sinnesförvirring.

Lund 25. 1. 1913.

N. Brinke,
leg. läkare.

Att småskollärarinnan Henny Josefina Andersson, som jag vid två tillfällen undersökt, lider av en i samband med morbus Basedowii uppkommen sinnessjukdom, vilken ägt oavbrutet bestånd i över 6 år, och att denna sjukdom med stor sannolikhet är obotlig, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 22 december 1915.

Harald Fröderström,
med. doktor.

Jag övergår här efter till den nu föreliggande ansökningen. Till stöd för densamma har Hulda Andersson anfört:

Skolrådet i Umeå landsförsamling anhöll i ansökning den 31 oktober 1916 hos direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, att småskollärarinnan Henny Josefina Andersson, som enligt intyg av läkare lider av obotlig sinnessjukdom och således är oförmögen att vidare uppehålla lärarinnetjänst, måtte jämlikt bestämmelserna i § 9 mom. 2 av reglementet för ovannämnda anstalt förklaras berättigad att från anstalten erhålla understöd samt att understödet måtte utgå från och med år 1917. Vid ansökningen voro fogade föreskrivna handlingar, av vilka framgick, bland annat, dels att Andersson visserligen av sagt sig sin lärarinnebefattning efter vårterminens slut 1910, men att denna avsägelse skett under sinnessjukdom, dels att hon omedelbart efter sagda avsägelse lämnat orten och sedermera under flera år icke låtit höra av sig.

I resolution den 19 april 1917, som här bifogas, förklarade direktionen, att Andersson icke kunde tillerkännas understöd, enär frågan därom ej blivit väckt inom föreskriven tid.

Sedan Umeå tingslags häradsrätt genom beslut den 21 september 1917 förklarat Henny Andersson omyndig, förordnade häradsrätten samma dag undertecknad, Henny Anderssons syster, till förmyndare för henne.

Jag inser till fullo, att direktionens ovannämnda beslut står i överensstämmelse med ordalydelsen av § 5 i förberörda reglemente. Uppenbart är emellertid, att Henny Andersson såsom sinnessjuk vid det tillfälle, då hon avsåg sig sin lärarinnebefattning, icke då kunnat anses tillräknelig för sina handlingar, och att avsägelsen därför icke bort anses lagligen giltig. Likaledes är det påtagligt, att skolrådet icke kunnat söka understöd åt henne, så länge skolrådet icke ens haft kännedom om huruvida hon fortfarande levde. Det riktigaste i förevarande fall synes hava varit, att Henny Andersson beviljats tjänstledighet på grund av sjukdom, tills det blivit av läkare intygat, att sjukdomen vore obotlig, och att skolrådet då sökt understöd åt henne från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, vilket understöd då hade blivit henne tillerkänt med 205 kronor årligen.

Vid ansökningen voro fogade dels, i bestyrkt avskrift, utdrag av förmynderskapsprotokollet, hållet å lagtima hösttinget i Umeå tingslag å tingsstället i Umeå stad den 21 september 1917, enligt vilket häradsrätten förklarade Henny Josefina Andersson omyndig och förordnat Hulda Andersson till hennes förmyndare, dels utdrag ur protokollet, hållet hos direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 19 april 1917, enligt vilket direktionen, på grund av förut omförmälda bestämmelser i § 5 av reglementet för ålderdomsunderstödsanstalten, funnit Henny Josefina Andersson icke kunna tillerkännas understöd från anstalten.

På grund av remisser hava utlåtanden i ämnet avgivits den 7 februari 1918 av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt och den 5 mars 1918 av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västerbottens län, som hört vederbörande folkskolinspektör, samt den 9 mars 1918 av folkskolöverstyrelsen.

Direktionen över ålderdomsunderstödsanstalten har tillstyrkt förslag till riksdagen i den riktning, som i ansökningen angivits, och därvid anfört bland annat:

De i förevarande ansökning åsyftade åtgärder torde, då direktionens resolution — som för övrigt vunnit laga kraft — ostridigt utgör en riktig tillämpning av reglementets ovan berörda stadgande, ej kunna innebära annat än ett medgivande om undantag från ifrågavarande stadgandes tillämplighet, vilket med avseende å den ordning, vari stadgandet tillkommit, synes påfordra en framställning till riksdagen.

Av handlingarna i det ärende, som avgjordes genom direktionens ovan nämnda resolution, framgår, att Henny Josefina Andersson redan vid slutet av vårterminen 1910, då hon uppsade sin lärarinnetjänst i Umeå landsförsamling och lämnade orten, led av sinnessjukdom, som sedan dess oavbrutet ägt bestånd och med stor sannolikhet är obotlig. Det förhållande, att Henny Josefina Andersson ej inom den i § 5 av understödsanstaltens reglemente föreskrivna tid av ett år efter avgången från tjänsten gjort ansökning om understöd, synes under sådana omständigheter ej billigtvis böra verka därhän, att eljest befintlig rätt till understöd förlorades. Det måste således anses föreligga särskilda skäl för ett undantag i förevarande fall från nämnda stadgandes tillämplighet.

Det framgår vidare av nyssnämnda handlingar, att Henny Josefina Andersson, då hon avgick från tjänsten, räknade en tjänstetid av 14 år 6½ veckor. För rätt till understöd i enlighet med § 9 i understödsanstaltens reglemente, sådan samma paragraf lydde vid angivna tid, erfordrades emellertid en tjänstetid av minst 15 år. Till stöd för ansökningen om understöd för Henny Josefina Andersson kan således ej åberopas vid nämnda tid gällande stadgande utan i stället § 9, sådan dess lydelse fastställdes genom nådiga kungörelsen den 27 oktober 1911, vilken trädde i kraft den 1 januari 1912 och varigenom medgavs, att obotligt sinnessjuk lärare kunde, änskönt han icke räknade 15 tjänstår, under viss förutsättning förklaras berättigad till understöd.

Enligt allmänna regler torde rätt till pension eller understöd ej kunna bedömas efter andra stadganden än dem, som äro gällande vid tiden för avgång från tjänsten.

I ett föregående fall har emellertid Kungl. Maj:t, efter inhämtat bifall av riksdagen, medgivit retroaktiv tillämpning av ifrågavarande stadgande. Detta skedde genom nådigt beslut den 13 juni 1913 i fråga om förra småskollärarinnan i Ale-Skövde församling Emilia Alexandra Köhler, som avgick ur tjänsten vid 1909 års utgång. Vad som i berörda fall föranlett ett undantag från den allmänna regeln torde hava varit bland annat den av direktionen i ärendet åberopade omständigheten, att avskedet infallit jämförelsevis kort tid, innan nådiga kungörelsen den 27 oktober 1911 trädde i kraft, och måhända kunnat få anstå till 1912 års ingång, om anledning funnits att antaga, att Köhler därigenom beretts möjlighet att erhålla understöd. De billighets-skäl, som sålunda i nämnda fall ansetts tala för ett medgivande av retroaktiv tillämpning av nyssberörda stadgande, torde kunna med om möjligt ännu större styrka åberopas beträffande Henny Josefina Andersson, som ej, i likhet med Köhler, entledigats av vederbörande överordnad myndighet utan själv uppsagt sin tjänst under inflytande av en abnorm sinnesförfattning, vars förhandenvaro först efteråt konstaterats.

Folkskolinspektören har yttrat bland annat:

Av handlingarna i ärendet framgår, att Henny Josefina Anderssons avgång från tjänsten uppenbarligen skett under inflytande av en sinnessjukdom, som sedermera konstaterats vara obotlig, vadan den omständigheten, att ansökan om understöd för Andersson icke kunnat göras inom föreskriven tid, icke billigtvis bort hindra, att hon erhållit understöd jämlikt § 9, andra stycket, av reglementet för ålderdomsunderstödsanstalten under förutsättning, att detta stadgande vid tiden för hennes avgång hunnit träda i kraft. Vid sådant förhållande innebär beredande av understöd åt Andersson allenast en några månaders retroaktiv tillämpning av nu gällande bestämmelser. En åtgärd i sådant syfte torde få anses påkallad lika mycket av rättvisa och billighet överhuvud som av skyldig omtanke om en olycklig lärarinna, som tjänstgjort oförvittligt nära 15 år under förhållanden, vilka varit synnerligen ägnade att försvaga hennes kropps- och själskrafter och påskynda utbrottet av den sinnessjukdom, som drivit henne att i otid uppsäga sin tjänst.

På grund härav och då Kungl. Maj:t förut i ett liknande fall efter riksdagens hörande medgivit retroaktiv tillämpning av nyssberörda bestämmelse, synas mig alla skäl tala för att samma åtgärd jämväl i föreliggande fall måtte vidtagas.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har instämt i och åberopat vad folkskolinspektören i ärendet anförts.

Folkskolöverstyrelsen har, med särskilt åberopande av vad som anförts

i det av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 7 februari 1918 avgivna yttrandet, hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes till årets riksdag framlägga förslag därom, att den omständigheten, att förra lärarinnan Henny Josefina Andersson dels avgått från sin lärarinnebefattning, innan de genom nådiga kungörelsen den 27 oktober 1911 fastställda ändringarna av vissa delar av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt trätt i kraft, dels ingivit ansökan om understöd först efter det den i § 5 av ifrågavarande reglemente föreskrivna tid av ett år efter avgången från tjänsten gått till ända, icke må utgöra hinder för direktionen över nämnda anstalt att tillerkänna henne det understöd från anstalten, som skulle hava tillkommit henne, därest berörda kungörelse kunnat å henne tillämpas.

Departement-
schefen.

Av det anförda framgår, att för bifall till den av skolrådet i Umeå landsförsamling hos direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt gjorda ansökningen om understöd från anstalten åt Henny Josefina Andersson två formella hinder förelegat: det ena, att hon avgått från sin tjänst, innan förberörda kungörelse den 27 oktober 1911 trätt i kraft; det andra, att skolrådets berörda ansökning icke inkommit till direktionen inom föreskriven tid. Båda dessa hinder äro uppenbarligen föranledda av hennes sinnessjukdom. Varken hennes förhastade avskedstagande eller hennes uraktlåtenhet att i rätt tid vända sig till skolrådet för ansökning om ålderdomsunderstöd kunna således tillräknas henne. Under sådana omständigheter och då 1913 års riksdag redan medgivit en sinnessjuk lärarinna rätt till understöd från ålderdomsunderstödsanstalten, utan hinder därav att hon avgått från sin tjänst, innan nyssnämnda kungörelse den 27 oktober 1911 trätt i kraft, synes det mig kunna antagas, att riksdagen, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, skall behärta de även enligt min uppfattning starka billighetsskal, som tala för att jämväl Henny Josefina Andersson tillerkännes en liknande förmån.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskolläraryninnan Henny Josefina Andersson må, utan hinder av dels att hon avgått från sin lärarinnebefattning, innan de genom nådiga kungörelsen den 27 oktober 1911 fastställda ändringarna av vissa delar av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt trätt i kraft, dels ock att ansökning om understöd åt henne icke inom föreskriven tid ingi-

vits till direktionen över nämnda anstalt, av sagda direktion tillerkännas det understöd, som skulle hava tillkommit henne, därest berörda kungörelse kunnat å henne tillämpas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.
